

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Управління соціально-економічним розвитком території»

Студентки 3 курсу, 6с групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та
адміністрування»
спеціалізації
«Публічне управління та
адміністрування»

Сайко Оксани
Валеріївни

Науковий керівник
Кандидат економічних наук,
доцент

Головня Юлія Ігорівна

Гарант освітньої програми
Кандидат економічних наук

Головня Юлія Ігорівна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ.....	7
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ.....	14
2.1. Загальна характеристика соціально-економічного розвитку Київської області.....	14
2.2. Особливості управління соціально-економічним розвитком в Київській області.....	19
2.3. Напрямки вдосконалення системи управління соціально-економічним розвитком Київській області.....	25
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі соціально-економічний розвиток економіки України неможливий без урахування територіальних особливостей, зокрема сильних та слабких сторін функціонування регіональних економічних систем, сприятливих і негативних тенденцій розвитку регіонів. Це зумовлено наявністю значної диференціації у забезпеченні необхідними економічними та соціальними ресурсами. Саме на рівні регіонів вирішуються питання відтворення продуктивних сил, реалізуються проекти соціально-економічного розвитку, задовольняються ключові соціальні потреби населення, а показники розвитку регіональної економіки є критерієм визначення рівня економічного розвитку держави в цілому. Тому обґрунтування теоретико-методологічних аспектів управління розвитком територій України, а також виявлення особливостей їх розвитку стають надзвичайно важливими науково-практичними завданнями, а через це питання, пов'язані з визначенням проблем та вивченням перспектив управління соціально-економічного розвитку територій України, є актуальними та своєчасними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління соціально-економічним розвитком території є предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, доцільно відзначити таких зарубіжних вчених, як: І. Ансофф, Ф. Брайсон, В. Бріан, Я. Варда, Г. Гордон, Б. Карлоф та інші, які вивчають особливості регіонального розвитку та стратегічного управління ним у розвинутих країнах.

Поряд із ними цією проблематикою займаються такі вітчизняні дослідники як Г. Атаманчук, В. Бабаєв, О. Берданова, В. Вакуленко, З. Варналій, Б. Данилишин, Н. Гринчук, Г. Жаворонкова, Н. Ільченко, В. Колтун, В. Куйбіда, В. Мамонова, Г. Одінцова, А. Ткачук, І. Чикаренко та інші. Проте, викладені ними результати досліджень щодо управління соціально-економічним розвитком території є недостатніми і потребують подальшого удосконалення.

Існуючі в управлінні соціально-економічним розвитком територій проблеми зумовлюють його несталість, а методологічне підґрунтя, на якому формуються механізми регіонального розвитку недостатні для їх ефективного функціонування.

До того ж підходи, засоби, інструменти управління не повністю відповідають сучасним тенденціям і не стимулюють у повному обсязі прискорення розвитку економіки. Тому управління соціально-економічним розвитком територій в умовах модернізації та реформування майже в усіх сферах життєдіяльності в країні, що має забезпечити якісне оновлення суспільства, є актуальною, але складною проблемою, розв'язання якої залежить від багатьох умов і чинників. Актуальність зазначених проблем визначила вибір теми, мету й завдання дослідження.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення системи управління соціально-економічним розвитком територій.

Необхідність реалізації поставленої мети зумовлена вирішенням наступних **завдань**:

- розкрити теоретичні засади управління соціально-економічним розвитком територій;
- дослідити загальну характеристику соціально-економічного розвитку Київської області;
- розглянути особливості управління соціально-економічним розвитком в Київській області;
- обґрунтувати напрямки вдосконалення системи управління соціально-економічним розвитком Київській області.

Об'єктом дослідження є процес управління соціально-економічного розвитку Київської області.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління соціально-економічним розвитком територій.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є положення економічної теорії, регіональної економіки, місцевих фінансів, а також роботи вітчизняних і зарубіжних учених у сфері управління соціально-економічного розвитку територій. В процесі дослідження використано комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, спрямованих на отримання об'єктивних та вірогідних результатів, зокрема: метод

логічного моделювання – для забезпечення послідовності проведення дослідження; аналізу та синтезу – для обґрунтування теоретичних положень економічного розвитку територій; наукової абстракції – для визначення змісту управління соціально-економічним розвитком територій, статистичний аналіз – для оцінки показників стану соціально-економічного розвитку території; системний підхід – для удосконалення формування системи управління соціально-економічним розвитком території.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи, які регламентують процес формування системи управління соціально-економічного розвитку території; наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій; підручники, навчальні посібники з теми дослідження, дані щодо соціально-економічного розвитку Київської області, інтернет-ресурси.

Структура випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

Ефективний розвиток територій є основою результативних змін, яких очікує українське суспільство. Відповідно, управління розвитком певної території повинно передбачати низку підходів, принципів та методів, на основі яких мають здійснюватися прогресивні перетворення на регіональному рівні. Зокрема, управління територіальним розвитком необхідно здійснювати в контексті організаційних, адміністративних, інституційних, соціальних та економічних аспектів його реалізації. У процесі управління розвитком територій домінуюча роль відводиться соціально-економічному підходу, основою якого є благополуччя громади та окремої людини, адже економічний розвиток є засобом вирішення більшості проблем регіону.

Зважаючи на вітчизняні особливості розвитку економічної системи, можна визначити основні принципи взаємодії центральних та місцевих органів влади, які існують у сучасному українському суспільстві:

- управління територіями шляхом розробки і впровадження у життя стратегій, здатних забезпечити невідпинний прогресивний економічний розвиток регіонів;
- визначення та закріплення за центральними органами влади тих функцій і повноважень, які стосуються прийняття правових основ економічної політики регіонального розвитку і не можуть стосуватися органів місцевого самоврядування окремої території – йдеться про фінансово-кредитну політику, діяльність Національного банку України, розподіл інвестицій, зовнішньоекономічну політику тощо;
- передача управлінських функцій, які стосуються державного майна, на регіональний рівень з метою його ефективного використання;
- надання права місцевим органам влади та органам місцевого самоврядування використовувати більшу частину власних доходів зі сформованих відповідною радою регіональних бюджетів [3, с. 218].

Науковці Н. Ільченко та Р. Жиленко виділяють два основні підходи до забезпечення економічного розвитку території – прогресивний і ліберальний [11, с. 36]. Прогресивний підхід передбачає зміцнення потенціалу територіальної громади, а ліберальний визначає головною метою розвиток підприємницької діяльності. У межах ліберального підходу існує можливість вирішення основних проблем регіональної економіки, зокрема підвищити рівень зайнятості населення внаслідок економічних капіталовкладень приватних суб'єктів. При цьому не спостерігається нерівномірність ресурсного перерозподілу, водночас поліпшуються місцеві умови господарювання.

До того ж, прогресивний підхід є симбіозом економічних та соціальних цілей розвитку території, спрямованим на впровадження нетрадиційних форм економічної активності та формування організацій, здатних стимулювати цю діяльність. Ці організації повинні представляти інтереси громади та підпорядковуватися їй.

Окремим підходом у контексті економічних аспектів розвитку територій є кластерний підхід, який набуває дедалі більшої популярності. Завдяки кластеризації існує можливість створення оптимальних умов для розвитку економіки окремих регіонів, оскільки господарюючі суб'єкти отримують доступ до більш кваліфікованих працівників, розширюють кількість постачальників, бажаючих співпрацювати з ними, поглиблюють свою поінформованість стосовно ринків збуту продукції, прогресивних виробничих технологій тощо. Дослідники вважають, що завдяки кластерному підходу економічні суб'єкти мають можливість зосереджуватися на перспективах свого розвитку, оскільки діючи як система, вони можуть використовувати ресурси ефективніше і отримувати кращі результати [23].

Усі підходи до забезпечення економічного розвитку території та управління ним повинні спрямовуватися на вирішення стратегічного завдання – збільшення регіонального внеску в економічне зростання України. Інші цілі будуть досягатися в контексті вирішення цього ключового завдання і будуть результатом здійснення стратегічної мети управління розвитком територій.

Оскільки управління розвитком території повинно спрямовуватися на те, щоб забезпечити економічний прогрес у регіоні, це, своєю чергою, буде основою для

соціального розвитку та належного рівня добробуту населення. Зокрема, це стосується підвищення рівня конкурентоспроможності регіональних господарюючих суб'єктів на вітчизняному та закордонних ринках, ефективного використання економічного потенціалу території, раціонального використання коштів регіональних бюджетів, залучення інвестицій тощо.

Організаційно-економічний механізм управління регіоном є механізмом взаємозв'язку організаційної структури управління, організації процесів ухвалення рішень з методами, прийомами і правилами господарювання, спрямованими на його найефективніше функціонування і розвиток (рис.1.1).

Рис. 1.1. Системні складові організаційно-економічного механізму управління соціально-економічним розвитком регіону

Джерело: складено на основі [22, с. 22]

У Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні визначено способи та напрями економічного розвитку території [12], які повинні реалізовуватися шляхом прийняття ефективних управлінських рішень місцевими органами влади:

- надання кожному місцевому бюджету трансфертів, що надходитимуть із Державного бюджету;
- у напрямі забезпечення виконання місцевими органами влади своїх повноважень – визначення податків та зборів фінансовою основою для реалізації зазначених функцій;
- надання місцевим органам влади повноважень регулювати розмір ставок місцевих зборів та податків;
- спрощення процедури доступу кредитних ресурсів для місцевих органів влади, які ті можуть використати для реалізації інвестиційних проектів на рівні підпорядкованої їм території;
- запровадження практики реалізації програмно-цільового методу для того, щоб підвищити ефективність та прозорість використання коштів місцевих бюджетів;
- врегулювання належним чином майнових та, зокрема, земельних відносин, що стосуються окремої території, з метою визначення відповідної бази оподаткування;
- максимальне залучення громадськості до проблем управління розвитком території, що, своєю чергою, позитивно впливатиме не лише на соціальний, але й на економічний розвиток регіону.

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», громади мають можливість у процесі управління територією реалізовувати значний інструментарій та використовувати регіональний потенціал для забезпечення повноцінного місцевого розвитку [8]. Зокрема, йдеться про ресурси, повноваження, а також фінанси, необхідні для здійснення повноцінного управлінського процесу.

Поряд із цими нормативними актами важливу роль у управлінні розвитком територій в Україні відіграє Закон України «Про засади державної регіональної політики». У ньому визначено основні засади державної регіональної політики як складової частини внутрішньої політики України [9]. Стосовно економічних аспектів, то вони розкриті в розділі IV «Фінансове забезпечення державної регіональної політики» зазначеного вище Закону.

Таким чином, нормативне регулювання в Україні визначає основні управлінські напрями, які повинні здійснюватися на рівні окремої території в процесі здійснення реформи децентралізації у контексті економічного розвитку регіону. Тому є підстави стверджувати, що правова база є достатньою для того, щоб місцеві органи влади могли реалізовувати управлінські функції у напрямі розвитку економічних систем підпорядковуваних їм територій та подальшого здійснення реформи децентралізації.

Децентралізаційні перетворення в Україні сприяли створенню об'єднаних територіальних громад, які повинні здійснювати управління розвитком територій [2]. Відповідно до норм Бюджетного та Податкового кодексів та змін, внесених до них від 01.01.2015 р., органи місцевого самоврядування отримали більше повноважень у сфері реалізації управлінських функцій шляхом підвищення своєї економічної спроможності.

Зокрема, об'єднані громади можуть зараховувати до місцевих бюджетів 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. Окрім того, на рівні окремих територій повністю залишаються надходження від таких обов'язкових платежів, як єдиний податок, податок на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податок на майно (земля, нерухомість, транспорт).

Об'єднані територіальні громади реалізують прямі міжбюджетні відносини з Державним бюджетом, що значно розширило їх повноваження, адже до реформи такі можливості мали лише обласні та районні бюджети, бюджети міст обласного значення. Для того, щоб об'єднані територіальні громади могли виконувати функції, делеговані їм державою, вони отримують трансферти у вигляді дотацій, субвенцій на розвиток освітньої, медичної сфери, інфраструктури регіону тощо. Також норми

законодавства дали можливість затверджувати місцеві бюджети незалежно від дати прийняття Закону про Державний бюджет.

Реформа децентралізації розширила фінансові можливості об'єднаних територіальних громад в управлінні територіями, що їм підпорядковуються. Проте поряд із реалізацією прямих міжбюджетних відносин із Державним бюджетом та збільшенням фінансових надходжень до місцевих бюджетів органи місцевої влади мають і інші інструменти забезпечення економічного розвитку територій. Зокрема, це і здійснення зовнішніх запозичень, і самостійне обрання установ з обслуговування коштів місцевих бюджетів відносно розвитку та власних надходжень бюджетних установ. Це дає результат, адже органи, що управляють певною територією, зацікавлені у підвищенні її інвестиційної привабливості на благо громади. А податки, сплачені на місцях, будуть спрямовуватися на підвищення рівня добробуту територіального населення. Таким чином, управлінські дії, здійснювані об'єднаними територіальними громадами внаслідок реформи децентралізації, сприятимуть економічному та, як наслідок, соціальному розвитку територій [3, с. 220].

Основні функції та типові завдання регіональних органів управління у контексті економічного розвитку території наведені в додатку А.

При цьому потрібно зосередити увагу на тому, що в сфері прийняття управлінських рішень, які стосуються розвитку територій, на сьогодні все ще існує низка недоліків, зокрема:

- значна частка прийнятих управлінських рішень не відповідає вимогам сьогодення та реальним параметрам розвитку економічної системи;
- у багатьох випадках рішення, прийняті місцевими органами влади, дублюються із прийнятими на загальнодержавному рівні, що призводить до їх нагромадження;
- неефективність управлінських рішень спричинена недосконалістю моніторингу проблем на рівні окремої території, а також низьким рівнем поінформованості господарюючих суб'єктів про можливості їх розвитку;

– відсутність реального зв'язку між суб'єктами прийняттям управлінських рішень та їх виконавцями, що не сприяє стимулюванню регіонального розвитку в коротко- та довгостроковій перспективі [7, с. 30].

Отже, управління розвитком територій є важливим аспектом підвищення рівня та ролі регіонів у державі. Законодавчі акти, які діють в Україні, дають підстави стверджувати, що в державі існує достатня нормативна база, яка регламентує управлінські процеси в процесі розвитку територій. Ці процеси реалізуються на основі основних функцій та типових завдань регіональних органів управління у контексті економічного розвитку території, зокрема в складі функції планування, організації, координації, мотивації та контролю.

Проте на сучасному етапі в Україні існує низка проблем у сфері управління територіальним розвитком, які стримують економічний поступ у регіонах. Тому актуальним є пошук шляхів покращення управлінських дій у зазначеній сфері, одним із яких є подальший поступ реформи децентралізації та розвиток об'єднання територіальних громад. На рівні держави необхідно забезпечити їх достатнє фінансування у напрямі реалізації ними своїх управлінських функцій, посилити контроль за використанням об'єднаннями бюджетних коштів та поглибити децентралізаційні перетворення на субрегіональний рівень. Це дасть можливість реалізувати управлінські дії у напрямі удосконалення соціально-економічної політики визначеної території.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ

2.1. Загальна характеристика соціально-економічного розвитку Київської області

Київська область як адміністративно-територіальна одиниця в складі України утворилась 27 лютого 1932 року, є одним із найбільших регіонів України, займає площу 28,1 тис. кв. км (без м. Києва), що становить 4,7% площі країни. За розмірами території Київська область посідає 8 місце серед інших регіонів України.

Територія області розташована на півночі України в басейні середньої течії Дніпра. На сході Київщина межує з Чернігівською і Полтавською, на півдні – з Черкаською, південному заході – з Вінницькою, на заході – з Житомирською областями, на півночі – з Гомельською областю Республіки Білорусь.

Київщина є столичним регіоном, у центрі території якого знаходиться м. Київ – столиця України, потужний політичний, діловий, індустріальний, науково-технічний, транспортний та культурний центр країни, пов'язаний з областю тісними комерційними і соціальними зв'язками. Відстань від м. Києва до північної границі області становить 118 км, південної – 128 км, західної – 76 км, східної – 112 кілометрів.

Особливістю Київської області є відсутність обласного центру. Місто Київ, де розміщуються основні органи управління області, адміністративно до складу області не входить. Ще однією особливістю області є наявність у її складі міста Славутич, яке територіально знаходиться у Чернігівській області.

Київська область загалом досить добре покрита мережею транспортних шляхів міжнародного, державного та обласного значення. Виняток стосується крайніх північних малозаселених районів області, які менш інтегровані у транспортну мережу і знаходяться на значній віддалі від Києва. Проте, це не суттєво впливає на розвиток області, оскільки північна частина області знаходиться в зоні, яка постраждала внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Завдяки вдалому розташуванню області через її територію проходять 3 міжнародних транспортних коридори (№3, 7 і 9) та залізниці за 5 магістральними напрямками. На території області знаходиться найбільший в Україні аеропорт міжнародного класу «Бориспіль».

Всього в Київській області функціонує 9 логістичних комплексів. Розміщення логістичних комплексів у районах, близьких до столиці – Броварському, Бориспільському, Києво-Святошинському, Васильківському дозволяє розвивати логістичну сферу Київської області.

Київська область за обсягами валового регіонального продукту належить до п'ятірки економічно розвинутих регіонів України (після міста Києва, Донецької, Дніпропетровської та Харківської областей).

За обсягом ВРП на одну особу Київська область протягом 2014-2018 років посідала 4 місце серед регіонів України, поступаючись лише м. Києву, Дніпропетрівській та Полтавській областям.

Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту України та Київської області за 2014-2018 рр. наведені на рис. 2.1.

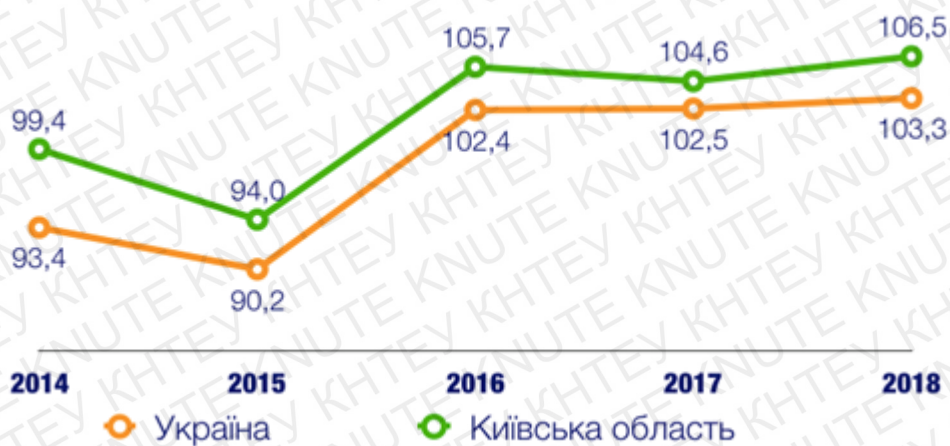

Рис. 2.1. Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту України та Київської області за 2014-2018 рр. (у цінах попереднього року, %) [20]

Структура валової доданої вартості області в розрізі видів економічної діяльності протягом останніх років постійно змінювалась в залежності від темпів зростання ВДВ у відповідних галузях та сферах. Так, за рахунок введення в дію в

області потужних логістичних центрів, елеваторів, овочесховищ, розвитку сфери телекомунікацій, мережевої торгівлі, збільшення обсягів операцій з нерухомістю, ВДВ у сферах економічної діяльності, пов'язаних з торгівлею, послугами юридичним і фізичним особам, транспортом і зв'язком значно випереджали темпи зростання ВДВ у промисловості, сільському господарстві і будівництві.

За різними підходами до типологізації регіонів Київська область відноситься до групи областей, які мають середній рівень урбанізації, з малими міськими центрами, а за типом економіки - з орієнтацією на сферу послуг та середнім рівнем розвитку з дещо кращими темпами економічного зростання.

Завдяки щорічному приросту обсягів промислового виробництва Київська область за своїм промисловим потенціалом належить до десятки найбільш промислово розвинутих регіонів України (7 місце за обсягом реалізованої промислової продукції серед регіонів України).

Індекси промислового виробництва України та Київської області за 2014-2018 рр. наведені на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Індекси промислового виробництва України та Київської області за 2014-2018 рр., % [20]

У промисловому комплексі області, до якого належить 19 великих підприємств, 342 середніх і 2409 малих підприємств, переважають галузі, що виробляють електроенергію, продукти харчування, гумові та пластмасові вироби, папір і картон, транспортні засоби, металовироби. Найбільшими промисловими центрами області, сумарна частка яких становить майже 70,0% загальних обсягів реалізованої продукції, є м. Біла Церква (17,5%), м. Обухів (7,7%), м. Бровари

(4,0%), Києво-Святошинський (12,4%), Миронівський (7,8%) та Броварський (7,7%) райони.

Структура сільськогосподарського виробництва області значною мірою є орієнтованою на зернове виробництво та птахівництво, як найбільш рентабельні галузі. Проте, така структура виробництва не є оптимальною для збереження земель та створення і збереження робочих місць у сільських територіях. Київщина може нарощувати сільськогосподарське виробництво, тим самим забезпечувати зростаючу власну потребу та м. Києва у сільськогосподарській продукції.

Київська область є інвестиційно привабливим регіоном України, про що засвідчує позитивна динаміка капітальних інвестицій, які були спрямовані на модернізацію економіки Київщини протягом 5 останніх років. Не зважаючи на зменшення частки капітальних інвестицій області у загальнодержавних обсягах з 9,0% у 2014 році до 7,0% у 2018 році, за цим показником регіон впевнено тримає 3 місце серед інших областей держави (за винятком 2016 року, в якому область посіла 2 місце) після м. Києва та Дніпропетровської області.

Динаміка обсягів капітальних інвестицій Київської області за 2014-2018 рр. наведена рис. 2.3.

Рис. 2.3. Динаміка обсягів капітальних інвестицій Київської області за 2014-2018рр.

У зовнішньоекономічному товарообігу Київської області імпорту товарів значно переважає обсяги експорту, що спричиняє значне негативне сальдо

зовнішньоторговельного балансу. Середній показник покриття імпорту експортом за останні 12 років складає 0,4.

Київщина належить до енергонасичених регіонів. На її території розміщені енергогенеруючі підприємства загальною потужністю 3200 МВт: Трипільська ТЕС, каскад Київських ГЕС та ГАЕС, Білоцерківська ТЕЦ, малі гідроелектростанції, а також енергопостачальна компанія ПАТ «Київобленерго». Підприємствами енергетики області виробляється понад 7 млрд. кВт*год/рік електроенергії, що на 34,6% перевищує обсяги її споживання (споживається майже 5,3 млрд. кВт*год/рік).

У мережі закладів охорони здоров'я функціонують 72 стаціонари, показник забезпеченості населення області стаціонарними ліжками на 10 тис. населення складає 74,3. Показник забезпечення ліжками на обласному рівні становить 24,45, а на рівні районів та міст – 49,85 на 10 тис. населення. В області функціонують 28 центрів первинної медико-санітарної допомоги, до складу яких увійшли 649 фельдшерсько-акушерських і фельдшерських пунктів та 263 медичні амбулаторії.

В області серед установ, що надають соціальні послуги самотнім непрацездатним громадянам, інвалідам та іншим категоріям громадян, які опинилися в складних життєвих обставинах, функціонує 34 територіальних центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), а також 3 відділення соціальної допомоги вдома у містах Ржищів, Славутич та Обухів. При Фастівському районному та Білоцерківському міському територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) створені та функціонують відділення обліку бездомних громадян.

Галузь культури Київської області представлена цілісною мережею закладів та установ, серед яких 1813 закладів культури і мистецтва, зокрема 829 клубних закладів, 885 бібліотек, 26 музеїв, 2 центри дозвілля, 2 парки культури та відпочинку, 60 шкіл естетичного виховання.

В області функціонують 3980 спортивних споруд, з яких 51 стадіон, 17 плавальних басейнів, 737 спортивних залів, 645 приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять, 1142 спортивних майданчики та 598 майданчиків з тренажерним обладнанням, 541 футбольне поле, 112 майданчиків з синтетичним покриттям.

Приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять налічується 645, спортивних залів площею не менше 162 кв.м – 737, 168 стрілецьких тирів, 3 споруди зі штучним льодом (дві з яких мають розміри 30м x 61м) і 5 кінноспортивних баз.

Київська область має усі шанси за темпами розвитку стати лідером у своїй групі областей і наблизитись за показниками соціально-економічного розвитку до м. Києва.

2.2. Особливості управління соціально-економічним розвитком в Київській області

Київщина – іміджевий, фінансово самодостатній регіон - лідер України з потужною інноваційною та високотехнологічною економікою, професійним інтелектуальним бізнесом та креативним смарт-середовищем, високою якістю життя, наближеною до загальноєвропейських стандартів, комфортними та безпечними умовами для проживання, де збережено історико-культурну спадщину та національні традиції українського народу, створено рівні умови для всебічного та гармонійного розвитку людини.

З метою реагування на виклики ринку в умовах динамічних змін ринкового середовища, врахування можливостей та загроз зовнішнього оточення, виявлення найважливіших проблем та визначення таких напрямів їх перспективного розвитку, для яких є найсприятливіші умови та наявні ресурси, важливим завданням управління соціально-економічним розвитком території є формування нового основного стратегічного документа регіону на довгострокову перспективу – Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки. Вона має визначити напрями подальших дій у сфері реформування економіки області для забезпечення його збалансованого розвитку.

Стратегія розроблена:

- на підставі Законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про стимулювання розвитку регіонів»;
- з урахуванням положень та завдань Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», Програми діяльності Кабінету

Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 року № 849 [17];

- згідно з вимогами Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 року № 932[16] та Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року № 79[13].

При розробці Стратегії було враховано результати, досягнуті при реалізації попередніх стратегічних документів, насамперед Стратегії розвитку Київської області на період до 2020 року, затвердженої рішенням Київської обласної ради від 04.12.2014 року № 856-44-VI[19].

Відповідно до встановленої Методики № 79 виконані такі етапи з розробки Стратегії:

- зібрано та опрацьовано матеріали підрозділів облдержадміністрації, територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади в області про результати соціально-економічного аналізу розвитку Київської області за 2016-2018 роки. Основні показники соціально-економічного розвитку Київської області за 2019-2018 роки наведені в додатках В, Г, Д;

- проведено засідання тематичних підгруп, які визначили основні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку відповідної галузі (сфери діяльності), сильні і слабкі сторони розвитку відповідної галузі (сфери діяльності), можливості і загрози, виявили переваги, виклики та ризики її перспективного розвитку на період до 2027 року; оперативну ціль розвитку галузі (сфери діяльності) на період до 2027 року та пріоритетні завдання для її досягнення;

За результатами проведеного дослідження визначено стратегічні та оперативні цілі та завдання на засадах смарт-спеціалізації (додаток Б).

Реалізація Стратегії полягатиме у здійсненні комплексної системи заходів, які зможуть забезпечити досягнення стратегічних цілей та створити безпечні умови та високу якість життя в регіоні, в якому гармонійно поєднуюватимуться високотехнологічна промисловість, розвинена транспортно-логістична інфраструктура, екологічне сільське господарство, відпочинковий та історичний туризм та безпечне довкілля. При цьому основним критерієм результативності Стратегії є зростання добробуту кожного мешканця Київської області.

Відповідно до принципу людиноцентричності, закладеного в Стратегії, пріоритетним напрямом розвитку регіону в соціальному вимірі буде розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців області.

У сучасних умовах саме накопичений у регіоні людський капітал може стати драйвером розбудови економіки на інноваційних засадах. Натомість низька якість життя, нерозвиненість суспільних інститутів обумовляють загострення таких проблем як зниження рівня людського розвитку і, відповідно, подальшого послаблення конкурентоспроможності регіону, погіршення вікової структури населення внаслідок зростання кількості населення похилого віку і скорочення молодшого, погіршення співвідношення між працездатним і непрацездатним населенням, зростання трудової міграції, погіршення здоров'я громадян та зниження якості освіти, що призведе до браку кваліфікованого людського капіталу у всіх сферах економічної системи регіону.

Саме тому система цілей і завдань у цій сфері охоплює діяльність у різних сферах соціально-економічного життя мешканців області, серед яких: забезпечення доступності та якості послуг охорони здоров'я, якісної освіти, соціальних послуг, популяризація здорового способу життя, розбудова комунальної інфраструктури, забезпечення громадянської та екологічної безпеки.

Досягнення стратегічної цілі соціально-економічного розвитку Київської області передбачається через реалізацію нижченаведених оперативних цілей:

1. Пріоритетними напрямками діяльності системи освіти Київської області є реформування галузі, надання всім громадянам рівних можливостей для здобуття якісної освіти, постійне підвищення якості освітніх послуг, оновлення змісту та

форм організації освітнього процесу, розвиток системи безперервної освіти та навчання впродовж життя, громадянське, патріотичне та моральне виховання дітей та молоді, формування соціально активної, відповідальної та толерантної особистості, сприяння появі генерації нових лідерів, які мають сучасне бачення розвитку демократичної, правової та незалежної держави.

2. Також необхідно продовжити роботу щодо забезпечення надання безперервної, доступної та якісної медичної допомоги, профілактики та раннього виявлення захворювань, зміцнення матеріально-технічної бази для забезпечення сучасного якісного медичного обслуговування.

3. Прагнення позиціонувати Київську область як регіон високої культури, що інтегрований в міжнародний культурний та інформаційний процес, потребує здійснення комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію умов функціонування установ і закладів культури, збільшення їх фінансової і матеріально-технічної спроможності, модернізації матеріально-технічної бази закладів культури.

4. Беззбиткове і стає функціонування та інвестиційна привабливість підприємств житлово-комунальної галузі, створення розвинутого конкурентного середовища на ринку комунальних послуг дасть можливість забезпечити комфортне життєве середовище для населення Київської області, створити умови для підвищення стандартів життя, надання якісних комунальних послуг.

5. З метою належного функціонування системи соціального захисту населення в області планується вжити заходів щодо реформування системи надання соціальних послуг з урахуванням здійснюваних в регіоні заходів щодо децентралізації влади, координації роботи новостворених об'єднаних територіальних громад щодо організації надання населенню соціальних послуг; подальше удосконалення мережі комунальних установ і закладів, що надають соціальні послуги, залучення недержавних суб'єктів до надання соціальних послуг та підвищення їх якості.

6. Характерною особливістю Київщини є її багатогалузева економіка з переважанням сфери послуг, яка на сьогодні складає майже дві третини у структурі ВДВ. Однак, у зовнішньоторговельному балансі область має негативне сальдо. В

умовах нестабільного законодавства, низького інвестиційного рейтингу України та браку фінансово-інвестиційного капіталу, існує ризик зниження ділової активності в регіоні. В економіці області переважають застарілі технології і відносно невелика частка продукції з великою доданою вартістю. Для того, щоб пом'якшити існуючі ризики, економіка області потребує нових інвестицій та підтримки зростаючого сектору малого та середнього бізнесу, спроможного швидко пристосовуватися до змін у середовищі та компенсувати відсутність робочих місць в інших секторах.

7. Основним завданням органів державної влади області є сприяння діяльності та розвитку МСП, забезпечення комфортних умов для малого та середнього бізнесу, збільшення притоку інвестицій, застосування політики дерегуляції, спрощення державного управління та надання дозвільних процедур в електронному вигляді.

8. Стратегічним пріоритетом розвитку економіки Київської області до 2027 року є розвиток інноваційно-орієнтованих секторів економіки, які нададуть поштовх для розвитку інших сфер, а також сприятимуть реалізації експортного потенціалу ключових секторів економіки, модернізації та техніко-технологічному переоснащенню промислових підприємств, розвитку наукомістких, енерго- та екологоефективних і високотехнологічних промислових виробництв із зростаючою економічною і соціальною віддачею, розширення ринків збуту для продукції вітчизняних виробників.

9. Зусилля обласної влади також будуть зосереджені на підвищенні інноваційної активності підприємств області з фокусом на напрями смарт-спеціалізації та з використанням сучасних інструментів інноваційної політики, а також на підтримку розвитку наукової діяльності на території області.

10. Реалізація реформи децентралізації вимагає нових підходів до вирішення існуючих проблем, побудови такої територіальної основи місцевого самоврядування, яка була б оптимальною і доцільною для формування самодостатніх громад, забезпечення їх сталого соціально-економічного розвитку, а просторове планування є одним із ефективних механізмів його забезпечення. Серед основних механізмів, які визначають такий розвиток, є містобудівна та землепорядна документації. Ці документи регулюватимуть планування, забудови, а

також інше використання територій. Послідовна діяльність у цьому напрямі може стати каталізатором розвитку громад.

Організаційно-інституційне забезпечення реалізації Стратегії передбачає:

- координацію заходів щодо реалізації Стратегії, зокрема чіткий розподіл повноважень, усунення дублювання під час прийняття управлінських рішень, налагодження ефективної співпраці всіх органів влади на регіональному та місцевому рівні;
- державну підтримку та стимулювання взаємодії органів місцевого самоврядування різних територіальних рівнів під час вирішення спільних питань місцевого та регіонального рівня в рамках інструментів співробітництва між територіальними громадами;
- завершення розроблення (оновлення) схем територіального планування (генеральних планів та схем розвитку) на рівні регіону, міст та інших населених пунктів;
- створення системи взаємопов'язаних програмних документів щодо розвитку регіону, їх узгодження з генеральними планами територіального розвитку на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівні.

Основними інститутами, які відповідають за реалізацію Стратегії, є: Київська обласна рада, Київська обласна державна адміністрація, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Впровадження Стратегії розвитку Київської області буде здійснюватися через реалізацію комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, які будуть здійснюватися суб'єктами регіонального розвитку області відповідно до Плану реалізації Стратегії та інших регіональних програм, які випливають із Стратегії, а також рішень органів місцевого самоврядування, що приймаються для досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії. Успішність реалізації Стратегії залежить від позитивних економічних та соціальних змін, що впливають на досягнення її мети та цілей.

2.3. Напрямки вдосконалення системи управління соціально-економічним розвитком Київській області

На сучасному етапі регіонального розвитку держави, актуальним є прогнозування управління соціально-економічними процесами регіону, необхідність їх удосконалення з метою отримання ефективних інструментів для визначення основних орієнтирів і напрямів регіональної політики. Прогнози, які включають у себе наукове обґрунтування, повинні бути основними в планових рішеннях органів державної влади та в реалізації соціально-економічної політики на території регіону, визначати основні напрями його майбутнього розвитку, місце та роль у загальноукраїнському економічному просторі.

Важливими напрямками вдосконалення системи регіонального прогнозування соціально-економічного розвитку Київської області повинні стати підвищення якості та повноти вихідних даних, що використовуються для проведення прогнозних розрахунків, а також оновлення технологій обробки, систематизації та аналізу ретроспективної інформації, на основі якої формується образ майбутнього.

Треба відзначити, що нині під час прогнозування переважно використовуються результати ретроспективного аналізу соціально-економічних умов регіонів за останні кілька років. Дані короточасних спостережень дають змогу визначити досягнутий рівень розвитку регіонів, але не дають уявлення про динаміку цього рівня у середньостроковій і довгостроковій ретроспективі, не розкривають процеси, що мають глибоке історичне коріння, та здійснюють негативний або позитивний вплив на сучасний і майбутній розвиток. Це призводить до недооцінки наявних регіональних проблем, неефективного їх вирішення у реалізованих стратегіях і програмах розвитку.

Комплексне використання результатів ретроспективного дослідження з різною глибиною аналізу динаміки рівня соціально-економічного розвитку регіонів розширює можливості регіонального прогнозування.

Цей підхід дає змогу пов'язати проблеми поточного розвитку регіонів із проблемами, що мають глибоке історичне коріння, обґрунтувати систему заходів,

спрямованих на зниження і запобігання негативному впливу подій минулого на сучасний та майбутній розвиток.

Удосконалення прогнозування шляхом широкого застосування економіко-математичних моделей поряд із методами експертних оцінок є перспективним напрямом.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення питань теорії, методології та методики системного математичного моделювання економічних процесів, розроблення комплексу моделей прогнозування соціально-економічного розвитку, відповідного інформаційного, математичного та програмного забезпечення прогнозних розрахунків.

Динамічно розвиваються інформаційні технології, які сьогодні дають змогу моделювати соціально-економічний розвиток регіону, який при цьому розглядається як складна динамічна система, що складається з безлічі підсистем, та володіють певними властивостями і мають власні цілі.

Соціально-економічна система регіону як об'єкт моделювання має такі особливості:

- унікальність, наявні аналоги таких об'єктів значно відрізняються один від одного;
- складна взаємодія підсистем;
- недостатній рівень структурованості теоретичних і практичних знань про систему;
- різномірність підсистем;
- високий рівень динамічності;
- випадковість і невизначеність чинників;
- багатокритеріальних оцінок процесів, що протікають у системі [5].

Складність вибору однозначної оцінки визначається такими обставинами:

- наявністю великої кількості підсистем, кожна з яких виконує свої цілі й завдання;
- множинністю показників;

- відсутністю формалізованих критеріїв, що дають змогу адекватно оцінити досліджувані процеси в системі [18].

Істотно стримуючим чинником у цьому напрямі виступають проблеми, пов'язані з обмеженнями рівня розвитку наук економіки і математики як мови, що описує формальні відносини. На жаль, поки не створені адекватні формалізовані теорії, які дали б змогу повною мірою і системно використовувати накопичений емпіричний матеріал у прогностичних розробках. Набір відомих економіці фундаментальних законів також поки що недостатній для формалізації залежностей, що комплексно описують майбутній розвиток складних регіональних систем.

У цих умовах важливим напрямом наукових досліджень повинен стати системний аналіз економіки регіону, у якому методологія математичного моделювання складних систем синтезується з досягненнями сучасної економічної теорії. Зусилля мають бути зосереджені на розробленні методів опису реальних економічних відносин у досліджуваній системі. Особливі труднощі представляють моделювання та на його основі прогнозування перехідної економіки. Внаслідок її еволюції кожен новий етап розвитку передбачає створення нової моделі, що базується на системному аналізі змінених економічних відносин. Нові економічні відносини описуються іншими змінними і співвідношеннями, які, як правило, вимагають використання більш досконалих математичних методів аналізу та моделювання.

Проведений у цьому дослідженні аналіз моделей прогнозування української економіки показав істотну різноманітність внутрішньої структури і логіки функціонування моделей, створених різними дослідницькими групами, що ускладнює їх порівнянність. Водночас не можна не відзначити той факт, що нині активно створюються не просто різні моделі, а й розвиваються різні підходи до моделювання регіональних економічних систем.

Існує багато економетричних моделей, творці яких основний акцент роблять на пошуку стійких кореляційних зв'язків, які спостерігаються між показниками. Водночас велика увага приділяється балансовим моделям [1], у яких описано

економічні механізми регулювання, які замінюються дослідженнями траєкторій розвитку, допустимих із технологічного погляду.

Останнім часом великий інтерес викликають моделі, засновані на методах опису поведінки економічних суб'єктів, які постійно намагаються знайти нові засоби досягнення своїх інтересів в умовах постійно мінливої соціально-економічної системи.

По суті, розглянуті моделі описують поки що різні ракурси складної економічної системи, у них використовуються різні набори понять та методів, і за рамками моделі залишаються невидимими значущі явища.

Проте продовження дослідницької роботи у цьому напрямі забезпечить основу для створення універсальних моделей, які легко настроюються для цілей прогнозування розвитку соціально-економічної системи будь-якої складності.

Нині в органах державної влади суб'єктів України існують проблеми забезпечення програмного забезпечення, необхідного для прогнозування. Часто це пов'язано з відсутністю нормативно-правових актів, що регулюють це питання. Кожен суб'єкт самостійно забезпечує процес прогнозування необхідним програмним забезпеченням, розроблення і супровід якого здійснюються за рахунок коштів регіонального бюджету.

Багато регіонів самостійно забезпечують розроблення необхідних програмних продуктів для підтримки прийняття рішень, у тому числі й програмного забезпечення процесу прогнозування соціально-економічного розвитку, що призводить до позитивних результатів [4]. Основний із них полягає у кінцевому підвищенні якості розроблюваних прогнозів. Однак подібний підхід у рамках усієї країни є нераціональним із фінансового погляду та допускає наявність різних методик прогнозування одних і тих самих показників у різних регіонах, а також поява цих проблем зводить прогнозні дані на рівні регіону і формує єдиний інформаційний простір.

Для вирішення зазначених проблем є доцільним створення й упровадження на території всіх суб'єктів країни єдиного інформаційно-аналітичного комплексу із залученням комерційних структур, які професійно займаються прогнозуванням.

Подібний підхід буде відповідати конкретним потребам органів державної влади регіонального рівня.

Фінансування запропонованого підходу за рахунок коштів регіонального бюджету буде виправдано, оскільки вартість розроблення єдиного програмного продукту буде істотно дешевше розроблення аналогічних продуктів на замовлення кожного регіону країни окремо. Крім того, наявність єдиного сховища даних по всіх регіонах України дасть змогу на регіональному рівні більш якісно здійснювати оцінку та контроль прогностичних індикаторів соціально-економічного розвитку окремих регіонів, а також оперативно отримувати систематизовану інформацію із досліджуваних напрямів у регіональному розрізі.

В умовах єдиного програмного забезпечення спрощуються процедури технологічного оновлення процесу прогнозування і впровадження пілотних проектів спочатку в окремо взятому регіоні, а пізніше на території всіх регіонів України.

У рамках заходів щодо вдосконалення регіональної системи соціально-економічного прогнозування в Подільському регіоні вважаємо за доцільне внести пропозицію про створення на території регіону колегіального незалежного органу, призначення якого вбачається в консолідації зусиль регіональних органів державної влади, вищих навчальних закладів, представників промислового, аграрного та торгового секторів економіки, банківського сектору, спрямованих на вирішення проблемних питань прогностичної діяльності та обговорення цільових орієнтирів перспективного розвитку економіки регіону.

В умовах роботи комітету найбільш повною мірою може бути використаний потенціал вищих навчальних закладів у розробленні методології прогнозування, проведенні регіональних досліджень і здійсненні науково обґрунтованої експертної оцінки результатів прогностичної роботи, а також підготовки рекомендацій щодо вдосконалення регіональної системи прогнозування.

Участь представників базових секторів економіки і банківського сектору в обговоренні питань майбутнього соціально-економічного розвитку дасть змогу знайти найбільш оптимальні шляхи досягнення бажаних прогностичних параметрів, а

також підвищить рівень їх зацікавленості в реалізації планових та програмних документів, розроблених на основі прогнозних розрахунків.

На підставі вищевикладеного сформулюємо пропозиції щодо вдосконалення регіональної системи соціально- економічного прогнозування на території регіонів України (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Проблеми системи прогнозування соціально-економічного розвитку регіону та
можливі шляхи їх вирішення

Основні проблеми	Можливі шляхи вирішення
1	2
– документи регіонального рівня потребують актуалізації і конкретизації; – документи регіонального рівня істотно відрізняються як за складом, так за змістом	законодавством регіонального рівня важливо визначити: – понятійний апарат; – перелік, склад і структуру прогнозних документів для кожного рівня державної влади; – відповідальність за підготовку документів та їх адекватність; – критерії оцінки якості прогнозів і процедуру контролю якості прогнозних документів
– незадовільна якість статистичної інформації і прогнозних розрахунків; – несумісність даних за різні періоди часу в силу появи нових показників, зміни методики розрахунків, розрахунок показників із запізненням понад рік; – недооблік даних тіньового сектору економіки; – недостатній рівень системності, комплексності та гнучкості прогнозних розрахунків, прогнозування ведеться за розрізненими групами показників без їх глибокої системної ув'язки; – непрозорість регіональних прогнозів	– усунення проблем непорівнянності даних за різні періоди часу шляхом перерахунку органами статистики даних відповідно до нової методики, розроблення і застосування методик розрахунку прихованої економіки; – розроблення і широке використання економіко-математичних моделей, що описують багатосторонні зв'язки із соціально-економічними параметрами і дають змогу гнучко перебудовувати систему зв'язків в умовах мінливої ситуації; – постійний моніторинг економічної ситуації в регіоні і публікація його результатів у ЗМІ, суспільне обговорення проектів прогнозів із залученням експертів у сфері прогнозування
– недостатній рівень математичної формалізації залежностей; – комплексно описують розвиток складних регіональних систем; – різноманітність інформаційно-програмного забезпечення прогнозної діяльності в регіонах; – вузьке коло організацій, що займаються прогнозуванням на комерційній основі	– важливим напрямом наукових досліджень повинен стати системний аналіз економіки регіону, в якому методологія математичного моделювання складних систем синтезується з досягненнями сучасної економічної теорії; – розроблення на регіональному рівні єдиних вимог і стандартів до програмного забезпечення, використовуваному для цілей прогнозування регіональними органами влади; – ліцензування прогнозної діяльності і розвиток інституту комерційного прогнозування, а надалі – розгляд питання про можливий перехід до аутсорсингу в питаннях розроблення прогнозів

Продовження табл.2.1	
1	2
– відсутність можливості активної участі в розробленні стратегічно важливих для регіону прогнозних документів із боку представників науки, бізнесу, громадянського суспільства; – відсутність незалежного контролю з боку органів влади федерального рівня за якістю підготовки прогнозів	– консолідація зусиль регіональних органів державної влади, вищих навчальних закладів, представників основних секторів економіки, банківського сектору, спрямованих на вдосконалення регіональної системи соціально-економічного прогнозування шляхом створення колегіального незалежного органу з питань стратегічного планування; – забезпечення незалежного контролю з боку федеральних органів влади

Реалізація комплексу перерахованих вище заходів щодо вдосконалення системи прогнозування соціально-економічного розвитку Київської області дасть змогу, на нашу думку, підвищити якість розроблюваних прогнозів, а також забезпечить ефективне використання прогнозних розрахунків в управлінській діяльності обласних органів влади.

Таким чином, удосконалення системи прогнозування соціально-економічного розвитку Київської області має здійснюватися комплексно і за участю органів регіонального рівня. Реалізація зазначених напрямів удосконалення, які зачіпають структурні аспекти ситуації, системи, принципи її функціонування та використання інструментарію, дасть змогу підвищити якість прогнозової діяльності та створить умови для прийняття органами обласної влади стратегічно правильних й обґрунтованих рішень.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретичних та практичних засад управління соціально-економічним розвитком можна зробити наступні висновки: території

1. Ефективний розвиток територій є основою результативних змін, яких очікує українське суспільство. Відповідно, управління розвитком певної території повинно передбачати низку підходів, принципів та методів, на основі яких мають здійснюватися прогресивні перетворення на регіональному рівні. У процесі управління розвитком територій домінуюча роль відводиться соціально-економічному підходу, основою якого є благополуччя громади та окремої людини, адже економічний розвиток є засобом вирішення більшості проблем регіону. Законодавчі акти, які діють в Україні, дають підстави стверджувати, що в державі існує достатня нормативна база, яка регламентує управлінські процеси в процесі розвитку територій. Ці процеси реалізуються на основі основних функцій та типових завдань регіональних органів управління у контексті економічного розвитку території, зокрема в складі функції планування, організації, координації, мотивації та контролю. Проте на сучасному етапі в Україні існує низка проблем у сфері управління територіальним розвитком, які стримують економічний поступ у регіонах. Тому актуальним є пошук шляхів покращення управлінських дій у зазначеній сфері, одним із яких є подальший поступ реформи децентралізації та розвиток об'єднання територіальних громад. На рівні держави необхідно забезпечити їх достатнє фінансування у напрямі реалізації ними своїх управлінських функцій, посилити контроль за використанням об'єднаннями бюджетних коштів та поглибити децентралізаційні перетворення на субрегіональний рівень. Це дасть можливість реалізувати управлінські дії у напрямі удосконалення соціально-економічної політики визначеної території.

2. Київська область як адміністративно-територіальна одиниця в складі України утворилась 27 лютого 1932 року, є одним із найбільших регіонів України. Особливістю Київської області є відсутність обласного центру. Місто Київ, де

розміщуються основні органи управління області, адміністративно до складу області не входить. Ще однією особливістю області є наявність у її складі міста Славутич, яке територіально знаходиться у Чернігівській області.

Київська область за обсягами валового регіонального продукту належить до п'ятірки економічно розвинутих регіонів України (після міста Києва, Донецької, Дніпропетровської та Харківської областей). За різними підходами до типологізації регіонів Київська область відноситься до групи областей, які мають середній рівень урбанізації, з малими міськими центрами, а за типом економіки - з орієнтацією на сферу послуг та середнім рівнем розвитку з дещо кращими темпами економічного зростання. Київська область є інвестиційно привабливим регіоном України, про що засвідчує позитивна динаміка капітальних інвестицій, які були спрямовані на модернізацію економіки Київщини протягом 5 останніх років. Київська область має усі шанси за темпами розвитку стати лідером у своїй групі областей і наблизитись за показниками соціально-економічного розвитку до м. Києва.

3. З метою реагування на виклики ринку в умовах динамічних змін ринкового середовища, врахування можливостей та загроз зовнішнього оточення, виявлення найважливіших проблем та визначення таких напрямів їх перспективного розвитку, для яких є найсприятливіші умови та наявні ресурси, важливим завданням управління соціально-економічним розвитком території є формування нового основного стратегічного документа регіону на довгострокову перспективу – Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки. Вона має визначити напрями подальших дій у сфері реформування економіки області для забезпечення його збалансованого розвитку. Реалізація Стратегії полягатиме у здійсненні комплексної системи заходів, які зможуть забезпечити досягнення стратегічних цілей та створити безпечні умови та високу якість життя в регіоні, в якому гармонійно поєднуюватимуться високотехнологічна промисловість, розвинена транспортно-логістична інфраструктура, екологічне сільське господарство, відпочинковий та історичний туризм та безпечне довкілля. При цьому основним критерієм результативності Стратегії є зростання добробуту кожного мешканця Київської області. Основними інститутами, які відповідають за реалізацію Стратегії,

є: Київська обласна рада, Київська обласна державна адміністрація, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Впровадження Стратегії розвитку Київської області буде здійснюватися через реалізацію комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, які будуть здійснюватися суб'єктами регіонального розвитку області відповідно до Плану реалізації Стратегії та інших регіональних програм, які випливають із Стратегії, а також рішень органів місцевого самоврядування, що приймаються для досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії. Успішність реалізації Стратегії залежить від позитивних економічних та соціальних змін, що впливають на досягнення її мети та цілей.

4. На сучасному етапі регіонального розвитку держави, актуальним є прогнозування управління соціально-економічними процесами регіону, необхідність їх удосконалення з метою отримання ефективних інструментів для визначення основних орієнтирів і напрямів регіональної політики. Прогнози, які включають у себе наукове обґрунтування, повинні бути основними в планових рішеннях органів державної влади та в реалізації соціально-економічної політики на території регіону, визначати основні напрями його майбутнього розвитку, місце та роль у загальноукраїнському економічному просторі. Комплексне використання результатів ретроспективного дослідження з різною глибиною аналізу динаміки рівня соціально-економічного розвитку регіонів розширює можливості регіонального прогнозування. Цей підхід дає змогу пов'язати проблеми поточного розвитку регіонів із проблемами, що мають глибоке історичне коріння, обґрунтувати систему заходів, спрямованих на зниження і запобігання негативному впливу подій минулого на сучасний та майбутній розвиток. Удосконалення прогнозування шляхом широкого застосування економіко-математичних моделей поряд із методами експертних оцінок є перспективним напрямом. Досягнення цієї мети передбачає вирішення питань теорії, методології та методики системного математичного моделювання економічних процесів, розроблення комплексу моделей прогнозування соціально-економічного розвитку, відповідного інформаційного, математичного та програмного забезпечення прогнозних розрахунків.

Таким чином, удосконалення системи прогнозування соціально-економічного розвитку Київської області має здійснюватися комплексно і за участю органів регіонального рівня. Реалізація зазначених напрямів удосконалення, які зачіпають структурні аспекти ситуації, системи, принципи її функціонування та використання інструментарію, дасть змогу підвищити якість прогностичної діяльності та створить умови для прийняття органами обласної влади стратегічно правильних й обґрунтованих рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабешко Л.О. Основи економетричного моделювання: навч. посіб. / Л.О. Бабешко. - М.: КомКнига, 2016. - 432 с.
2. Берданова О. В. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі : навч. посіб. / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко, Н.М. Гринчук та ін. К., 2017. - 129 с.
3. Бліщук Е.К. Управління розвитком території: економічні аспекти / Е.К. Бліщук. - Ефективність державного управління. - 2018. - Вип. 1 (54). Ч. 2. – С. 217-224
4. Дума Л. В. Вдосконалення соціально-економічного розвитку регіону на основі методів прогнозування / Л.В. Дума. - Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. - Випуск 20, ч. 1. – С.150-154
5. Дума Л.В. Деякі аспекти вдосконалення прогнозування соціально-економічного розвитку українських регіонів / Л.В. Дума. - Двадцять економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Львів, 2017. – вип.. 13. - С. 38–40.
6. Єліневський В. Механізми управління функціонуванням і розвитком територіальних соціально-економічних систем / В. Єліневський // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - № 2. - С. 1259-1262.
7. Жаворонкова Г. В. Стратегічне управління розвитком регіону / Г.В. Жаворонкова, В.О. Жаворонков. - Проблеми екологічної біотехнології. - 2017. - № 1. - С. 26-31.
8. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 року № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
9. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
10. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 року № 2850-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

- 11.Льченко Н. Економічний розвиток громади: контекст та практика (досвід Канади) / Н.Льченко, Р. Жиленко. - Економічний розвиток громади. - 2016. - № 2. - С. 35-40.
- 12.Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 01.04.2014 року № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 13.Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, затверджена наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року № 79 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 14.Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.
- 15.Офіційний сайт Київської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koda.gov.ua>
- 16.Порядок розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 року № 932[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
17. Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 року № 849[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 18.Светуньков С.Г. Методи соціально-економічного прогнозування: підручник для ВНЗ: в 2 т. Т. І. / С.Г. Светуньков, І.С. Светуньков. -СПб.:СПбГУЕФ, 2009. - 147 с.
- 19.Стратегії розвитку Київської області на період до 2020 року, затверджена рішенням Київської обласної ради від 04.12.2014 року № 856-44-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koda.gov.ua>

20. Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки, затверджена розпорядженням голови Київської обласної державної адміністрації від 29.11.2019 року № 695 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koda.gov.ua>
21. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 року № 722/2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
22. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Г. М. Шумська та ін. ; за заг. ред. Н.Л. Гавкалової. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 400 с.
23. Чикаренко І. Кластерний підхід в управлінні економічним розвитком муніципального утворення / І. Чикаренко. - Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. - Д. : ДРІДУ НАДУ, 2017. - Вип. 4 (7). - С. 241 - 255.

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні функції та типові завдання регіональних органів управління у контексті економічного розвитку території

№	Функції	Характеристика завдання в межах функції
1	У складі функції планування	Впровадження в життя програм економічного розвитку регіону; здійснення стратегічного та поточного планування; складання та затвердження місцевих бюджетів; складання балансів ресурсів, необхідних для управління економічним розвитком території; розрахунок прогностичних показників територіального розвитку
2	У складі функції організації	Забезпечення збалансованого та невинного економічного прогресу на підпорядковуваній території; забезпечення здійснення програм економічного розвитку на основі використання належної ресурсної бази; організація зовнішньоекономічної діяльності; забезпечення виконання наповнення бюджету та фінансування видатків з нього
3	У складі функції мотивації	Забезпечення наявності соціально-психологічного клімату в колективах регіону, здатного мотивувати працівників якісно виконувати поставлені перед ними завдання
4	У складі координаційної функції	Здійснення впливу на процеси економічного розвитку, здатного забезпечити прогрес на рівні регіону та ефективне використання наявних ресурсів; сприяння реалізації програм економічного розвитку території
5	У складі контролюючої функції	Контроль за використанням територіальних ресурсів та функціонуванням підприємств в межах законодавства, за розрахунковими операціями та фінансовою діяльністю суб'єктів; складання звітів про хід та результати виконання програм економічного розвитку тощо

Стратегічні та операційні цілі і завдання Київської області

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1	2	3
1. Розвиток людського потенціалу, наближення якості життя до європейських стандартів	1.1. Якісна освіта для всіх	1.1.1. Формування спроможної та ефективної мережі закладів освіти з урахуванням процесів децентралізації та створення об'єднаних територіальних громад 1.1.2. Розбудова системи «освіта впродовж життя» 1.1.3. Підтримка процесів цифровізації освіти, застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі 1.1.4. Розвиток державно-приватного та соціального партнерства в освіті 1.1.5. Сприяння формуванню проєктного та підприємницького мислення в учнів та студентів закладів освіти
	1.2. Охорона здоров'я та здоровий спосіб життя людей	1.2.1. Розвиток системи первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги 1.2.2. Розвиток системи екстреної медичної допомоги 1.2.3. Розвиток реабілітаційної та паліативної допомоги 1.2.4. Впровадження систем інформатизації у галузі охорони здоров'я, зокрема телемедичних послуг 1.2.5. Сприяння здоровому способу життя 1.2.6. Розвиток спортивної та фізкультурно-оздоровчої інфраструктури
	1.3. Розвиток культурного і духовного середовища, збереження і популяризація культурної спадщини	1.3.1. Розвиток культурно-мистецьких закладів 1.3.2. Створення умов для культурного розвитку і творчого самовираження задоволення творчих, інтелектуальних та духовних потреб людей 1.3.3. Збереження і розвиток об'єктів культурної спадщини 1.3.4. Виявлення, збереження та популяризація нематеріальної культурної спадщини (народних традицій, звичаїв, фольклору тощо) 1.3.5. Розвиток креативних індустрій та створення культурного продукту
	1.4. Забезпечення населення якісними комунальними послугами	1.4.1. Підтримка розвитку систем питного водопостачання та водовідведення 1.4.2. Підвищення енергоефективності об'єктів житлово-комунального господарства та закладів соціальної сфери 1.4.3. Підтримка інноваційних розробок та впровадження новітніх технологій у галузі житлово-комунального господарства
	1.5. Створення умов для якісного, комфортного та безпечного життя людей	1.5.1. Розвиток молодіжної інфраструктури, зокрема інноваційних центрів розвитку для молоді та дітей 1.5.2. Підтримка соціальних проєктів, стартапів 1.5.3. Забезпечення конституційних прав дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, деінституалізація та трансформація закладів інституційного догляду 1.5.4. Реалізація сімейної політики 1.5.5. Забезпечення соціально не захищених категорій населення якісними і доступними соціальними послугами, підтримка людей з особливими потребами 1.5.6. Удосконалення системи надання публічних послуг та сервісів, у тому числі за рахунок їх надання в електронному вигляді 1.5.7. Забезпечення правопорядку та публічної безпеки 1.5.8. Створення умов для поліпшення житлово-побутових умов населення
	1.6. Екологічна безпека та охорона навколишнього природного середовища	1.6.1. Ефективне управління поводження з відходами 1.6.2. Підтримка інноваційних розробок та впровадження новітніх технологій у галузі переробки відходів та повернення у господарчий обіг ресурсоцінних матеріалів 1.6.3. Екологічний моніторинг та інформування населення про стан довкілля 1.6.4. Розвиток екомережі та рекреаційних зон
2. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону	2.1. Розвиток видів промислової діяльності з високою доданою вартістю	2.1.1. Формування та просування інвестиційної пропозиції регіону 2.1.2. Підтримка організації виробництва нових видів конкурентоспроможної продукції 2.1.3. Сприяння цифровій трансформації виробничих процесів (індустрія 4.0)

1	2	3
2. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону	2.2. <i>Розвиток високотехнологічного сільськогосподарського виробництва</i>	2.2.1. Впровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій в аграрному секторі 2.2.2. Диверсифікація сільськогосподарського виробництва
	2.3. <i>Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва</i>	2.3.1. Розвиток інфраструктури підтримки суб'єктів підприємництва 2.3.2. Сприяння фінансово-кредитній підтримці інноваційного розвитку підприємництва 2.3.3. Підтримка та стимулювання виробництва продукції на експорт 2.3.4. Маркетинг та промоція інвестиційного потенціалу Київщини 2.3.5. Підвищення соціальної відповідальності бізнесу
	2.4. <i>Розвиток туризму та рекреації</i>	2.4.1. Створення та промоція туристичних продуктів 2.4.2. Розвиток туристичної інфраструктури 2.4.3. Створення умов для залучення інвестицій у сферу туризму та рекреації, розвиток державно-приватного партнерства
	3.1. <i>Розвиток інноваційної екосистеми</i>	3.1.1. Підвищення ефективності моделі взаємодії «місцеві органи влади-бізнес-наука/освіта-громадськість» 3.1.2. Покращення доступності та якості послуг для інноваційного підприємництва 3.1.3. Створення високоякісної інноваційної інфраструктури для смарт спеціалізації 3.1.4. Сприяння інтернаціоналізації діяльності підприємств та організацій у секторах смарт-спеціалізації
3. Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки (на засадах смарт-спеціалізації)	3.2. <i>Активізація наукової та інноваційної діяльності в секторах смарт-спеціалізації</i>	3.2.1. Сприяння науковим дослідженням та розробкам у визначених секторах смарт-спеціалізації 3.2.2. Стимулювання винахідницької та інноваційної діяльності в секторах смарт-спеціалізації
	3.3. <i>Розвиток людського капіталу для підтримки смарт-спеціалізації регіону</i>	3.3.1. Формування інноваційної культури та розвиток підприємницьких здібностей у дітей та молоді 3.3.2. Підвищення професійних компетенцій наукових кадрів за напрямками смарт-спеціалізації
	4.1. <i>Розвиток територій в інтересах територіальних громад</i>	4.1.1. Підтримка розроблення містобудівної документації регіонального і місцевого рівня як інструменту регулювання планування територій громад та довгострокової стратегії планування та забудови населених пунктів 4.1.2. Впровадження автоматизованої системи баз даних містобудівного кадастру для забезпечення вільного доступу до інформації, сприяння розвитку цифрової трансформації (цифровізації) 4.1.3. Відродження економіки територій північної Київщини, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи 4.1.4. Розвиток міжрегіонального та транскордонного співробітництва
4. Сталий розвиток територій населених пунктів і громад	4.2. <i>Розвиток дорожньої та транспортної інфраструктури регіону</i>	4.2.1. Розвиток мережі автомобільних доріг 4.2.2. Розвиток інженерної, логістичної, дорожньо-транспортної інфраструктури та модернізація публічного простору 4.2.3. Розвиток річкового транспорту та його інфраструктури 4.2.4. Сприяння розвитку термінальної інфраструктури аеропортів 4.2.5. Впровадження екологічно чистих видів транспорту

Додаток В

Основні показники соціально-економічного розвитку

Київської області за січень–грудень 2016 року

Показники	Фактично за 2016р.	Темпи зростання (зниження), %			
		грудень 2016р. до		2016р. / 2015р.	ДОВІДКОВО: 2015р./ 2014р.
		листопада 2016р.	грудня 2015р.		
Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн.грн	73730,4	х	х	х	х
Індекс промислової продукції	х	92,9	102,0	105,9	93,0
Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	х	х	х	110,0	89,2
Обсяг виконаних будівельних робіт, тис.грн	3959568	х	х	х	х
Індекс будівельної продукції	х	х	х	126,7	99,7
Вантажооборот, млн.ткм	1735,5	100,7	65,6	65,3	182,0
Пасажирооборот, млн.пас.км	2665,3	101,6	138,3	113,9	98,2
Експорт товарів, млн.дол. США	1549,1	х	х	100,4	91,2
Імпорт товарів, млн.дол. США	2703,3	х	х	114,0	67,9
Сальдо (+, -)	-1154,2	х	х	х	х
Оборот роздрібної торгівлі, млн.грн	59118,2	х	х	106,0	90,6
Середньомісячна заробітна плата одного працівника					
номінальна, грн	5129	98,3	120,6	127,1	117,4
реальна, %	х	97,0	108,5	112,8	76,7
Заборгованість із виплати заробітної плати, млн.грн	125,6	96,2	100,7	х	100,3
Кількість зареєстрованих безробітних на кінець періоду, тис. осіб	15,6	115,6	77,7	х	х
Індекс споживчих цін	х	100,5	112,2	112,2	144,3

Додаток Г

Основні показники соціально-економічного розвитку Київської області за січень–
грудень 2017 року

Показники	Фактично за 2017р.	Темпи зростання (зниження), %			
		грудень 2017р. до		2017р. до 2016р.	ДОВІДКОВО: 2016р. до 2015р.
		листопада 2017р.	грудня 2016р.		
Кількість зареєстрованих безробітних на кінець періоду (за даними державної служби зайнятості), тис. осіб	13,5	114,5	86,8	x	x
Середньомісячна заробітна плата одного працівника					
номінальна, грн	7049	101,1	137,9	137,4	127,1
реальна, %	x	100,0	120,8	119,5	112,8
Заборгованість із виплати заробітної плати - усього, млн.грн	143,7	103,5	114,4	x	100,7
Індекс споживчих цін	x	100,5	113,8	113,8	112,2
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн.грн	84842,2	x	x	x	x
Індекс промислової продукції	x	94,5	101,8	107,9	106,2
Індекс сільськогосподарської продукції	x	x	x	93,5	109,8
Обсяг виконаних будівельних робіт, тис.грн	5765449	x	x	x	x
Індекс будівельної продукції	x	x	x	121,8	126,7
Експорт товарів, млн.дол. США	1605,4	x	x	105,2	98,8
Імпорт товарів, млн.дол. США	3109,3	x	x	116,1	112,9
Сальдо (+, -)	-1503,9	x	x	x	x
Вантажооборот, млн.ткм	1743,8	88,1	118,0	100,5	65,3
Пасажирооборот, млн.пас.км	3102,1	98,4	97,5	116,4	113,9
Оборот роздрібної торгівлі, млн.грн	55090,4	124,0	126,1	111,7	x

Додаток Д

Основні показники соціально-економічного розвитку
Київської області за 2018 рік

Показники	Фактично за 2018р.	Темпи зростання (зниження), %			
		грудень 2018р. до		2018р. до 2017р.	ДОВІДКОВО: 2017р. до 2016р.
		листопада 2018р.	грудня 2017р.		
Кількість зареєстрованих безробітних на кінець періоду(за даними державної служби зайнятості), тис.осіб	12,3	113,5	91,0	х	х
Середньомісячна заробітна плата одного працівника					
номінальна, грн	8909	100,7	125,3	126,4	137,4
реальна, %	х	99,1	113,8	113,6	119,5
Заборгованість із виплати заробітної плати - усього, млн.грн	163,9	104,9	114,0	х	114,4
Індекс споживчих цін	х	100,4	110,0	110,0	113,8
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн.грн	102345,2	х	х	х	х
Індекс промислової продукції	х	96,6	101,4	100,4	110,3
Індекс сільськогосподарської продукції	х	х	х	120,7	95,7
Обсяг виробленої будівельної продукції, тис.грн	7273252	х	х	х	х
Індекс будівельної продукції	х	х	х	101,9	122,3
Експорт товарів, млн.дол.США	1708,4	х	х	106,2	105,4
Імпорт товарів, млн.дол.США	3361,0	х	х	108,3	115,9
Сальдо (+, -)	-1652,6	х	х	х	х
Вантажооборот, млн.ткм	8836,2	91,7	86,9	94,2	112,4
Пасажирооборот, млн.пас.км	7805,8	100,1	105,0	109,1	96,6
Оборот роздрібної торгівлі, млн.грн	65600,7	117,6	107,0	109,7	107,1

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:

«Управління соціально-економічним розвитком території»

Студентки 3 курсу, 6с групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та
адміністрування»
спеціалізації
«Публічне управління та
адміністрування»

Сайко Оксани
Валеріївни

Науковий керівник
Кандидат економічних наук,
доцент

Головня Юлія Ігорівна

Гарант освітньої програми
Кандидат економічних наук

Головня Юлія Ігорівна

Київ 2020

РЕФЕРАТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, переліку умовних позначень (у разі наявності), двох розділів (1,2), висновків, додатків (А, Б, В, Г, Д), списку використаних джерел (23 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 32 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 6 таблиць.

Метою роботи є поглиблення теоретичних засад, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення системи управління соціально-економічним розвитком території.

Необхідність реалізації поставленої мети зумовлена вирішенням наступних **завдань**:

- розкрити теоретичні засади управління соціально-економічним розвитком території;
- дослідити загальну характеристику соціально-економічного розвитку Київської області;
- розглянути особливості управління соціально-економічним розвитком в Київській області;
- обґрунтувати напрямки вдосконалення системи управління соціально-економічним розвитком Київській області.

Об'єктом дослідження є процес управління соціально-економічного розвитку Київської області.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління соціально-економічним розвитком території.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є положення економічної теорії, регіональної економіки, місцевих фінансів, а також роботи вітчизняних і зарубіжних учених у сфері управління соціально-економічного розвитку територій. В процесі дослідження використано комплекс взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, спрямованих на отримання об'єктивних та вірогідних результатів, зокрема: метод логічного моделювання – для забезпечення послідовності проведення дослідження; аналізу та синтезу – для обґрунтування теоретичних положень економічного

розвитку територій; наукової абстракції – для визначення змісту управління соціально-економічним розвитком територій, статистичний аналіз – для оцінки показників стану соціально-економічного розвитку території; системний підхід – для удосконалення формування системи управління соціально-економічним розвитком території.

У *першому розділі* розкриваються сутнісні характеристики та теоретичні засади управління соціально-економічного розвитку території.

У *другому розділі* здійснюється оцінювання та аналіз системи управління економічного розвитку території, викладено пропозиції щодо удосконалення соціально-економічного розвитку Київської області.

Одержані результати можуть бути використані при удосконаленні соціально-економічної політики визначеної території.

АНОТАЦІЯ

Сайко О.В. Управління соціально-економічним розвитком територій

Ефективність функціонування національної економіки значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку регіонів, які різняться суттєвою галузевою, територіальною і функціональною диференціацією, та від формування ефективної системи управління регіональним розвитком. Прискорення соціально-економічного розвитку регіонів потребує активізації структурних зрушень, розробки і впровадження нових форм і методів управління регіональним розвитком. Саме на рівні регіонів вирішуються питання відтворення продуктивних сил, реалізуються проекти соціально-економічного розвитку, задовольняються ключові соціальні потреби населення, а показники розвитку регіональної економіки є критерієм визначення рівня економічного розвитку держави в цілому. Тому обґрунтування теоретико-методологічних аспектів управління розвитком територій України, а також виявлення особливостей їх розвитку стають надзвичайно важливими науково-практичними завданнями, а через це питання, пов'язані з визначенням проблем та вивченням перспектив управління соціально-економічного розвитку територій України, є актуальними та своєчасними.

Ключові слова: національна економіка, соціально-економічний розвиток, ресурси, регіони, території, завдання.

SUMMARY

Saiko O.V. Department of Social and Ekonomik Development of the Territory

The effectiveness of the functioning of the national economy depends to a large extent on the level of socio-economic development of the regions, which are characterized by significant sectoral, territorial and functional differentiation, and on the formation of an effective system for managing regional development. Accelerating the socio-economic development of regions requires the activation of structural changes, the development and implementation of new forms and methods of managing regional development. It is at the regional level that the issues of reproduction of productive forces are solved, projects of socio-economic development are implemented, key social needs of the population are met, and indicators of regional economic development are the criterion for determining the level of economic development of the country as a whole. Therefore, substantiation of theoretical and methodological aspects of managing the development of the territories of Ukraine, as well as identifying the features of their development become extremely important scientific and practical tasks, and because of this, issues related to identifying problems and studying the prospects of management of socio-economic development of the territories of Ukraine are relevant and timely.

Keywords: national economy, socio-economic development, resources, regions, territories, tasks.